

УДК 371.3:811.111

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/49-1-41>**Олена КУЗЬМЕНКО,***orcid.org/0000-0002-4977-5638*

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри міжкультурної комунікації та іншомовної освіти
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(Житомир, Україна) *kuzmenkooleana33@gmail.com***Юлія ЛІСОВА,***orcid.org/0000-0002-7186-8013*

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри міжкультурної комунікації та іншомовної освіти
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(Житомир, Україна) *lisovajulie@gmail.com***Крістіна НОВІК,***orcid.org/0000-0002-8844-4129*

студентка 4 курсу

Навчально-наукового інституту іноземної філології

Житомирського державного університету імені Івана Франка
(Житомир, Україна) *novik.kristina2001@gmail.com*

ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНЬОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОНЛАЙН-ДОШОК В АСПЕКТІ РОЗВИТКУ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ

У статті піднімається питання оптимізації дистанційної освіти засобами інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що завоювали прихильність освітян усього світу. Значна увага приділяється розгляду освітнього потенціалу онлайн-дошок як робочого простору з низкою освітніх функцій. Здійснений аналіз 10 найбільш використовуваних онлайн-дошок (*Miro, Padlet, Jamboard, AWWapp, Classroomscreen, Twiddla, Ziteboard, NoteBookCast, Drawchat, Conceptboard*) та досліджено можливості їх застосування у розвитку ключових мовленнєвих навичок на уроках англійської мови. З'ясовано, що переваги дошок суттєво перевищують їх недоліки, головним серед яких визнається необхідність придбання платної версії програм.

Виявлено, що аналізовані дошки містять низку спільних рис, як-от: можливість бути використаними як полотно для розміщення різного роду візуального контенту, зокрема, пояснень, коментарів, записів з їх подальшою корекцією; широкі презентаційні можливості; функцію збільшення та зменшення зображень тощо. Водночас, вищевказаним дошкам притаманні й оригінальні, відмітні характеристики, на зразок опції розміщення аудіо- та відеофайлів, генерування QR кодів, можливості відеозв'язку та експорту документів, створених під час роботи онлайн.

У статті наведено приклад практичного використання можливостей однієї з онлайн-дошок, *Miro*, з метою розвитку діалогічних навичок старшокласників у рамках вивчення теми *"Travelling. Staying at a hotel"*. Розглядається принцип навчання «знизу вгору», за яким опанування учнями діалогічним мовленням здійснюється в чотири етапи, охоплюючи перехід від простого реплікування до виконання рецептивно-репродуктивних, репродуктивних умовно-комунікативних, рецептивно-продуктивних і, зрештою, творчих вправ. Простежено конкретні кроки, які долає учень у процесі засвоєння навичок діалогічного мовлення, від етапу оволодіння окремими реченнями до їх використання у мікродіалогах і ситуаціях, максимально наближених до автентичного спілкування. Зроблено висновки про те, як застосування онлайн-дошок як своєрідних візуальних опор полегшує цей процес.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, дистанційна освіта, онлайн-дошки, навички діалогічного мовлення, принцип «знизу вгору», мікродіалоги.

Olena KUZMENKO,*orcid.org/0000-0002-4977-5638*

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Cross-Cultural Communication
and Foreign Language Education

Ivan Franko Zhytomyr State University

(Zhytomyr, Ukraine) *kuzmenkooleana33@gmail.com*

Yuliia LISOVA,

orcid.org/0000-0002-7186-8013

Candidate of Philological Sciences,

*Associate Professor at the Department of Cross-Cultural Communication
and Foreign Language Education*

*Ivan Franko Zhytomyr State University
(Zhytomyr, Ukraine) lisovajulie@gmail.com*

Kristina NOVIK,

orcid.org/0000-0002-8844-4129

4th year student

*Institute of Foreign Philology of Ivan Franko Zhytomyr State University
(Zhytomyr, Ukraine) novik.kristina2001@gmail.com*

THE USAGE OF THE EDUCATIONAL POTENTIAL OF ONLINE WHITEBOARDS IN THE ASPECT OF STUDENTS' DIALOGICAL SPEECH DEVELOPMENT

The article raises the issue of optimizing distance education by means of information and communication technologies (ICT), which have won favor with educators around the world. A lot of attention is paid to considering the educational potential of online whiteboards as a workspace with a number of educational functions. The analysis of top 10 online whiteboards (Miro, Padlet, Jamboard, AWWapp, Classroomscreen, Twiddla, Ziteboard, NoteBookCast, Drawchat, Conceptboard) is suggested and the possibilities of their application in the development of key speaking skills at English lessons are investigated. It is stated that the advantages of the online whiteboards far outweigh their disadvantages, the main minus is viewed in the need of acquiring a paid version of the program.

It is proved that the analyzed whiteboards have a number of common features, such as: the ability to be used as a canvas so that various kinds of visual content can be placed on it, in particular, explanations, comments, notes with their subsequent correction; it can also boast of wide presentation opportunities; image enlargement and reduction function, etc. Besides, the abovementioned whiteboards have their own original, distinctive features that enable the user to place audio and video files, generate QR codes, communicate through video calls and export online documents.

The article shows an example of practical application of the possibilities of one of the online whiteboards, Miro, concerning the development of dialogical speech of high school students within the topic "Travelling. Staying at a hotel". The principle of "from bottom to top" learning in the development of dialogical skills that embraces four stages is considered. According to it students master their dialogical speech making a transition from practicing simple utterances to doing receptive-reproductive, reproductive conditionally communicative, receptive-productive and, finally, creative exercises. The specific steps that the student undertakes to master their dialogical skills moving from the stage of separate sentences drilling to the further usage of these sentences in microdialogues and situations similar to authentic ones are viewed. Conclusions are made on how the use of online whiteboards serving as a kind of visual support facilitates this process.

Key words: *information and communication technologies, distance education, online whiteboards, dialogical speech, "from bottom to top" principle, microdialogues.*

Постановка проблеми. XXI століття стало періодом світової пандемії та воєн, що викликало необхідність переходу освіти усіх рівнів до дистанційної форми. Для того, щоб наслідки такого переходу були успішними, слід подбати про оптимізацію навчально-виховного процесу та забезпечення психологічно комфортної атмосфери навчання, яка б дозволила пристосуватися до індивідуальних потреб учнів, інтенсифікувала навчальний процес, підвищувала мотивацію та пізнавальну активність дітей. Вирішення окреслених завдань може бути досягнуте завдяки використанню інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Застосування ІКТ сприяє формуванню «мовної грамотності», розвитку граматики, лексики, навичок читання та аудіювання, що, у свою чергу, слугує незамінним підґрунтям і у розвитку продуктивних навичок – говоріння та письма.

Аналіз досліджень. Різні типи ІКТ неодноразово потрапляли у фокус уваги методистів та науковців. Так, освітній потенціал *мультимедійних презентацій* отримав широке висвітлення у працях В.М. Андрієвської (Андрієвська, Олєфіренко, 2010), В.П. Батуніної (Батуніна, 2010), Ю.А.Маковецької-Гудзь (Маковецька-Гудзь, 2015), Ю.О. Полікарпової (Полікарпова, 2012); сучасні *веб-сайти* та *блоги* досліджувалися як засіб професійного розвитку викладачів у роботах О.О. Буряк (Буряк, Саприкіна, 2014), І.О. Ніколаєску (Ніколаєску, 2016), О.С. Синєкоп (Синєкоп, 2011), І.Ю. Слободянюк (Слободянюк, 2018); *онлайн застосунки* ставали об'єктом розгляду Й. Ліна (Lin, 2013), О. Мохамеда (Mohamed, 2021), Т. Чау (Chau, 2021).

В епоху коронавірусної пандемії активно затребуваними стали й *онлайн-дошки* – сервіс,

який працює як платформа для спільної роботи в онлайн режимі. Вказаний ресурс є відносно новим, а отже, потребує детального вивчення в аспекті розкриття його потенціалу у розвитку навичок мовленнєвої діяльності, що й становить актуальність нашого дослідження. Оскільки ключовою мовленнєвою навичкою, що визначає рівень володіння мовою, є говоріння, **мета нашої розвідки** полягає в дослідженні функціональних можливостей онлайн дошок як візуальних опор, що сприяють формуванню навичок діалогічного мовлення.

Виклад основного матеріалу. Онлайн-дошка є робочим простором, своєрідним «білим аркушем», на якому в режимі реального часу можна виконувати певні дії, видимі усім, хто має доступ до сторінки. Функції онлайн-дошки подібні до програми для малювання онлайн, але з додатковими функціями, які допомагають організувати роботу з класом під час дистанційного навчання (Синекоп, 2011: 50). Такі дошки навіть у безкоштовному форматі мають достатні функціональні можливості для освітніх цілей, у тому числі для формування навичок говоріння на уроках іноземної мови.

Аналіз наявних у просторі інтернет онлайн-дошок з навчальним потенціалом дозволив виділити топ-10 дошок, якими активно послуговуються освітяни усього світу: *Miro*, *Padlet*, *Jamboard*, *AWWapp*, *Classroomscreen*, *Twiddla*, *Ziteboard*, *NoteBookCast*, *Drawchat*, *Conceptboard*.

Проаналізуємо переваги і недоліки вказаних онлайн-дошок задля відбору тих, що є максимально ефективними у практиці навчання іноземній мові:

1. *Miro* – платформа для спільної віддаленої роботи за допомогою онлайн-дошки. Дошка підходить для складання проєктів, креативу, дизайн-концепцій, брейнстормінгу та освітніх цілей. На дошку можна додавати завантажені файли та документи, малювати, робити нотатки та вставляти стікери. Для роботи з дошкою можна використовувати готові шаблони або створити їх з нуля.

Спільна робота в *Miro* здійснюється за допомогою текстового, голосового або відеочату, а також спільного наповнення та перегляду дошки у реальному часі. При великій кількості учасників можна ввімкнути функцію відстеження курсору, де користувач бачитиме дії співрозмовників.

Переваги *Miro*:

- можливість використання багатьох медіафайлів – картинок, відео з YouTube та Vimeo, PDF-файлів та документів з Google Drive;
- підкреслення важливих деталей кольоровими маркерами та стікерами, а також геометричними фігурами та зв'язками;

- робота з дошкою в реальному часі, можливість додавати коментарі;
- спільна робота над будь-якими проєктами із командою (до 100 учасників);
- спільне редагування у реальному часі;
- текстовий чат, голосовий та відео чат;
- демонстрація екрану;
- повідомлення про зміни на дошці;
- оновлення на дошці підсвічуються під час нового відвідування;
- експорт дошок із результатами у вигляді картинок або PDF-файлів;
- можливість розміщення дошок на своєму блозі, сайті, у стрічці соціальних мереж;
- візуальні бібліотеки: прототипування, таблиці та діаграми, бізнес-шаблони, шаблони для дизайн-менеджменту, управління проєктами, проведення мозкових штурмів та ін.

У *Miro* є і свої недоліки:

- у програмі є платна, дорога версія, тому безкоштовно для одного облікового запису можна створити не більше трьох дошок, решта доступні лише для перегляду;
- перенасичення дошки матеріалами може призвести до візуального відволікання на уроці, тому матеріал слід розподілити правильно;
- дошка може підвисати через великі програми, а з мобільного телефону занадто довго завантажується.

2. *Padlet* є віртуальною дошкою, на яку можна прикріплювати відео, фото, файли, посилання на інтернет-сторінки, нотатки, музику чи інший контент.

Сервіс *Padlet* простий у використанні: досить просто двічі натиснути по стіні, і вже можна наповнювати її інформацією, музикою та картинками за допомогою форми, яка дозволяє завантажувати фотографії з комп'ютера, вставляти знімки з веб-камери та відображати завантажену інформацію.

Стіну можна назвати на свій розсуд, змінювати фон, можна ділитися нею з великою кількістю людей, щоб вони могли також читати її та редагувати.

Padlet зручна у використанні, інтуїтивна та багатофункціональна. Отже, переваги *Padlet*:

- зручний, легкий у роботі сервіс для зберігання, організації та спільної роботи з різним контентом (документи, матеріали);
- можна використовувати як опитувальник чи для тижневого планування;
- сервіс безкоштовний, не обмежує користувача в кількості сторінок і підтримує кирилицю. Після оновлення з'явилися й платні можливості для бізнесу, шкіл та творчих особистостей. Осо-

бливості платних послуг дозволяють піклуватися про безпеку інформації та ще більше розширюють можливості розміщення відео та фото більших за розміром. Але звичайному вчителю цілком достатньо і безкоштовної версії.

– найважливішою перевагою на рівні подібних сервісів є те, що дошка не обмежена і на ній можна розмістити багато інформації різного характеру.

Недоліки Padlet:

– незважаючи на те, що значна частина інтерфейсу Padlet перекладена українською мовою, переклад панелі інструментів, на жаль, не виконаний;

– зворотній бік зручної функціональності Padlet – чутливість до браузера. Абсолютно коректно сервіс працює лише у Chrome;

– обмеження сервісу поширюється на незареєстрованих користувачів. Редагувати створену сторінку можна лише протягом доби після її створення. Після цього вона заморожується. Після безкоштовної реєстрації облікового запису це обмеження знімається. З'являється також можливість вибору URL для своїх сторінок.

3. *Google Jamboard* – це новий сервіс у вигляді інтерактивної дошки для офісів, який допомагає простіше передавати свої ідеї, відбиваючи їх на Jamboard і малюючи при цьому як на дошці. Це принципово нове рішення, яке допоможе якісно передати думку, в разі потреби вихоплюючи її просто з Інтернету у вигляді схожого контенту.

Базується цей девайс на хмарних технологіях та допомагає співпрацювати з членами команди з будь-яких гаджетів у режимі реального часу.

Серед основних переваг цієї дошки можна виділити:

– необмежені можливості роботи з ескізами великих розмірів, таблицями, діаграмами. Редагувати та змінювати їх можна в реальному часі;

– наявність мобільного додатка для IOS та Android, завдяки чому до поточного сеансу може підключитися кожен член колективу;

– мобільність та портативність. Jamboard – це компактний та легкий девайс, який можна переміщати з одного офісного приміщення до іншого. Його безперебійну роботу забезпечує портативний стенд, а щоб підключити дошку, потрібен лише один кабель;

– зручність та простота у використанні. Зайва інформація видаляється лише дотиком. А ще тут є функція розпізнавання рукопису, що є просто ідеальним для тих, хто не може передати свою ідею малюнком;

– можливість зберегти ідеї та автоматично здійснити їх у емейл-розсилці всім учням;

– Jamboard інтегрується з G-Suite, завдяки чому є можливість використовувати різні гугл-слайди, презентації, PDF-документи тощо.

Недоліки Jamboard:

– не можна додавати відео та файли, іноді бувають незначні технічні проблеми;

– сервіс представлений лише у веб-версії (дані зберігаються у Google Drive).

4. *AWWapp* – сервіс, що пройшов еволюцію від простої дошки для малювання до онлайн застосунку, над розробкою та змінами в якому можуть працювати усі, кому надано доступ до платформи.

Серед плюсів такої дошки можна назвати:

– можливість прикріплювати, рухати зображення і стікери, змінюючи їх колір, здатність вводити, дублювати текст та проводити форматування різного роду;

– доступ до редагування та співпраці необмеженій кількості людей за умови надання посилання чи спеціального QR коду;

– збереження та відображення усіх змін в режимі реального часу, навіть якщо дошка інкорпорована в особистий блог чи сайт;

– можливість працювати прямо з браузера без реєстрації;

– здатність вставляти посилання, зображення, презентації чи PDF файли з інших джерел;

– опції збільшення та зменшення зображення, створення нескінченного простору для роботи;

– можливість скористатися готовими шаблонами дошок паралельно із пропозицією створення власних зразків.

Недоліки AWWapp:

ризик втрати змін при перезавантаженні браузера у випадку роботи без реєстрації;

неможливість завантаження відео.

5. *Classroomscreen* – сервіс, що дозволяє використовувати безліч інструментів для навчання одночасно на одній дошці.

Відмітними плюсами Classroomscreen є:

– опція вибору мови;

– можливість вибору загального фону та фону для нотаток із наявних шаблонів чи завантажених на дошку фото;

– режим встановлення таймера для розв'язку завдань;

– функція світлофора, що з боку вчителя сигналізує про початок чи кінець виконання завдань, а з боку учнів дозволяє повідомляти про потребу у допомозі;

– функція введення інструкцій до завдань;

– вибір режиму малювання з можливістю використання усієї дошки чи лише її частини;

– можливість використання знаків-символів на позначення режиму роботи: індивідуальний, режим консультації, парна робота;

– опція перетворення посилань на QR коди;

– функція рандомного вибору учасника для виконання завдань;

– створення нескінченної кількості екранів, що особливо зручно для надання різним групам різних завдань;

– використання сервісу для проведення голосування;

– опція роботи в режимі онлайн та оффлайн.

Мінусом Classroomscreen є:

– обмежений функціонал (у безкоштовній версії);

– неможливість збереження змін (у безкоштовній версії) та їх передачі на інші пристрої, надто, якщо мова йде про збереження аркуша з комп'ютера на смартфон;

– опитування можна проводити лише з головного екрану.

6. *Twiddla* – безкоштовна інтерактивна дошка для навчання та роботи в режимі «тут і зараз».

Перевагами *Twiddla* є:

– можливість роботи з браузера без реєстрації на усіх стаціонарних чи МАК комп'ютерах;

– можливість створювати та коригувати нотатки, збільшувати чи зменшувати шрифт, підкреслювати, записувати ідеї, малювати, додавати математичні формули, геометричні фігури та ілюстрації;

– доступ до сервісу необмеженої кількості людей, що дозволяє брати участь у спільному редагуванні написаного;

– опція завантаження на сторінку в *Twiddla* чи збереження з неї на свій гаджет документів, зображень чи лінків з альтернативою внесення змін та перетворення написаного у PDF файли;

– візуально привабливий та зручний у використанні інтерфейс;

– наявність текстового чату та можливість спілкування за допомогою аудіо.

Проте попри наявність переваг, *Twiddla*, однак, має певні недоліки:

– неможливість зменшення розмірів завантажених картинок чи завантаження кількох картинок одночасно;

– відсутність функції скасування виконаних завдань у безкоштовній версії;

– збереження усіх напрацювань можливе лише в платній версії;

– можливість роботи з безкоштовною версією упродовж 30 днів.

7. *Ziteboard* – віртуальна дошка з можливістю роботи на будь-якому гаджеті (ноутбуці, планшеті

чи смартфоні), що оптимізована для iPad Safari і Google Chrome.

Суттєвими зручностями у користуванні вказаним сервісом є:

– простий у використанні інтерфейс, що не перевантажує пам'ять пристрою та доступний для розуміння користувачам різних вікових категорій;

– наявність нескінченного візуально привабливого простору для роботи з індивідуальним учнем чи цілим класом у режимі реального часу;

– можливість встановлення з браузера без реєстрації;

– опція спільної роботи за наданою URL-адресою;

– унікальна презентаційна можливість, що дозволяє публікувати дошки в інтернеті для загального огляду та ділитися лише обраною частиною екрану;

– єдина у своєму роді та відсутня в решті дошок функція коригування, згладжування ліній та розпізнавання фігур, що допомагає створити акуратні і красиві зображення;

– наявність низки готових ярликів, які можна адаптувати відповідно до потреб конкретного учителя чи класу;

– можливість експортування уроку у форматі PNG, SVG чи PDF файлів залежно від подальших цілей використання отриманих файлів (простий перегляд чи редагування зображень);

– наявність інтегрованого голосового/відео чату, що дозволяє вести бесіду з учнями упродовж уроку.

Єдиним суттєвим недоліком дошки є те, що переважна більшість опцій та їх варіацій доступні у платних версіях, починаючи з PRO версії.

8. *NoteBookCast* – абсолютно безкоштовний сервіс, що може бути використана для проведення уроків в режимі реального часу. Як й інші дошки, *NoteBookCast* має низку переваг і недоліків.

Серед плюсів варто виокремити такі:

– наявність готових шаблонів та можливість створення нових;

– можливість вибрати розмір дошки, зробити і завантажити її скріншот чи зберегти дошку після закінчення роботи;

– функція письма, малювання, коригування і стирання написаного;

– наявність лазерного покажчика, що використовується як хайлайтер;

– опція відключення олівця;

– текстовий чат для спілкування;

– можливість надсилання посилання для запрошення учнів з метою спільної роботи над дошкою;

Недоліками NoteBookCast є:

- обмежена кількість учасників, що не перевищує 10;
- неможливість підтримання аудіо/ відео зв'язку з учасниками.

9. *Drawchat* – зручний безкоштовний сервіс без реєстрації з можливістю відео та аудіо зв'язку та поширення у соціальних медіа.

Перевагами *Drawchat* є:

- опція одночасної роботи на дошці усіма учасниками, кому відправлено URL-посилання;
- функція письма олівцем і маркером, малювання ліній та фігур, коригування написаного;
- можливість генерування та поширення QR-коду;
- опція завантаження PDF-файлів і зображень;
- можливість вибору статусу дошки – публічний або приватний.

До мінусів *Drawchat* належать:

- необхідність проходження періоду адаптації учнів до сервісу;
- повільний інтерфейс;
- непрактичний дизайн PDF-файлів.

10. *Conceptboard* – сервіс для створення навчальних і соціальних проєктів в режимі реального часу із залученням учасників до дискусії та співпраці з можливістю організації конференції та презентації.

Платформа має низку позитивних рис. Зупинимося на них детальніше:

- можливість створення нової дошки та/чи використання готових шаблонів навіть в безкоштовній версії програми;
- функція реєстрації за профілями в Google, Facebook чи Twitter;
- опція прикріплення заміток, завантаження на платформу файлів з Google drive, Dropbox чи комп'ютера з їх подальшим редагуванням на дошці;
- можливість поділитися з учасниками лінком чи завданнями через емейл чи безпосередньо через запрошення з дошки;
- функція малювання, письма, презентації, спільного перегляду екрану, створення вебсторінок, асоціативних карт, новинних заміток тощо;
- наявність усіх можливих інструментів для комунікації: відео, аудіо чатів та коментарів;
- опція відстеження користувачів та їх прогресу за умови натискання на аватар учасника на панелі в правому верхньому куті екрану;
- автоматична синхронізація спільної роботи учасників;
- наявність режиму «тільки для читання», що забезпечує від внесення небажаних змін чи видалення необхідної інформації;

– візуально привабливий інтерфейс з можливістю додавання візуального контенту, на зразок карти подій, та залишення коментарів під будь-якою частиною зображень.

Водночас, вказаний сервіс, як і решта, має певні обмеження:

- в безкоштовній версії учні можуть лише переглядати дошку;
- функції демонстрації екрану та дзвінків доступні лише в платній версії;
- обмеження на обсяг інформації в безкоштовній версії.

Загалом, розглянуті онлайн-дошки мають багато спільних рис, на зразок зручного та зрозумілого інтерфейсу, що доступно навіть у безкоштовних версіях цих сервісів, можливостей для створення та коригування зображень, розміщення пояснень, опор, завдань тощо. Звідси, кожна із аналізованих дошок може бути з успіхом використана на уроках англійської мови.

Однак, вказані вище програми мають й унікальні функції, що вирізняють їх з-поміж інших, як-от: наявність текстового чату, голосового та відео зв'язку (*Miro*, *Conceptboard*), можливість демонстрації екрану (*Miro*, *Conceptboard*), багатофункціональність (*Padlet*), можливості роботи з ескізами великих розмірів, таблицями, діаграмами (*Jamboard*), опції збільшення та зменшення зображення (*Miro*, *AWWapp*), наявність лазерного покажчика (*NoteBookCast*), можливість генерування та поширення QR-коду (*Drawchat*), режим сигналізування про проблеми завдяки світлофору (*Classroomscreen*), доступ до сервісу необмеженої кількості людей (*Twiddla*) тощо.

З огляду на це, зауважимо, що найбільшим функціоналом у навчанні англійської послуговується формат онлайн-дошки *Miro*. Розглянемо можливості вказаної онлайн-дошки у формуванні навичок діалогічного мовлення учнів 9-го класу на прикладі підтеми “Staying at a hotel” (тема “Travelling”).

Як відомо, існує два основних підходи у навчанні діалогічному мовленню «зверху вниз» та «знизу вверху». Підхід «зверху вниз» передбачає слухання діалогу-зразка з подальшим варіюванням та створенням власних діалогів на основі аналогічних ситуацій спілкування (Ніколаєва, 2002: 156). Підхід «знизу вверху» полягає в засвоєнні елементів діалогу з подальшою самостійною побудовою власного діалогу на основі запропонованої навчальної комунікативної ситуації, що не виключає прослуховування діалогів-зразків (Ніколаєва, 2002: 157). Перший підхід базується фактично на навчанні готових мовленнєвих автоматизмів (Рабинович, 1991: 178), що полегшує процес ово-

лодіння мовою на перших роках навчання. У той же час другий підхід скеровує на навчання взаємодії, що лежить в основі діалогічної мови, є більш творчим та використовуваним у роботі зі старшими учнями. Тому розвиток навичок діалогічного мовлення проілюструємо шляхом застосування на онлайн-дошці Міро підходу «знизу вверху».

Підхід «знизу вверху» реалізується в 4 етапи (Скалкин, 1989: 141).

На **нульовому**, чи **підготовчому**, етапі учні навчаються реплікуванню, що досягається шляхом виконання вправ на імітацію, підстановку, відповіді на запитання тощо.

Вивчення підтеми “Staying at a hotel” доцільно розпочати із запитання “What do you need to do (think of) before a trip?”, що дозволить підвести учнів до проблеми необхідності пошуку житла під час подорожей. З огляду на презентаційні можливості онлайн-дошки, вдруковані відповіді будуть видимі і вчителю, і іншим учасникам, що дозволить використати їх як об’єкт для порівнянь та обговорення.

Доречним на цьому етапі буде застосування рецептивно-репродуктивних вправ дистрибуційного характеру, під час виконання яких учням

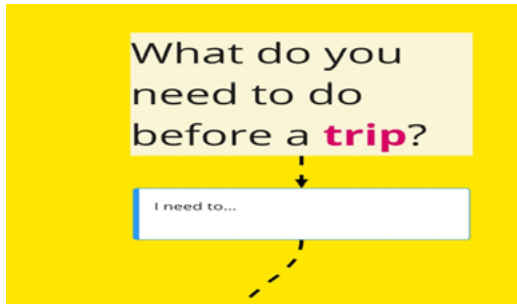

Рис. 1. Підготовчі вправи

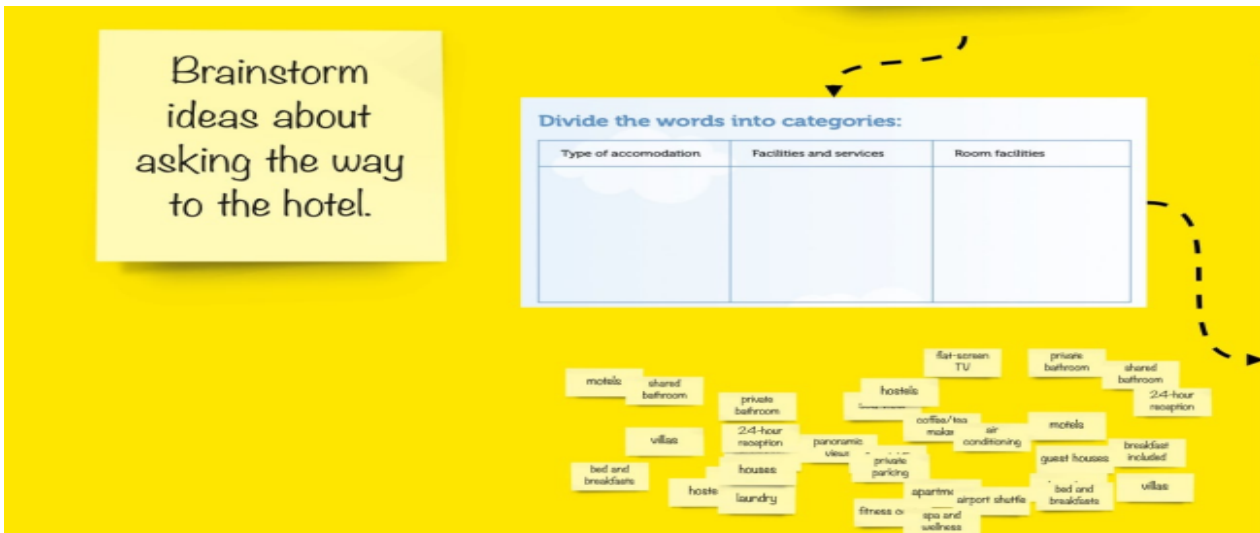

Рис. 2. Рецептивно-репродуктивні вправи

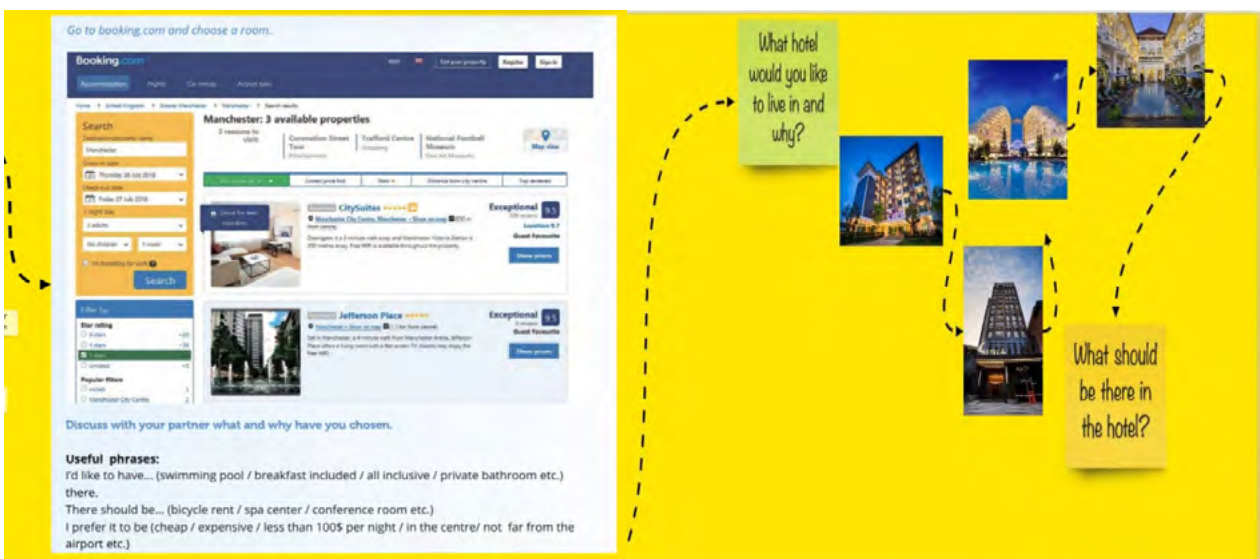

Рис. 3. Репродуктивні умовно-комунікативні вправи

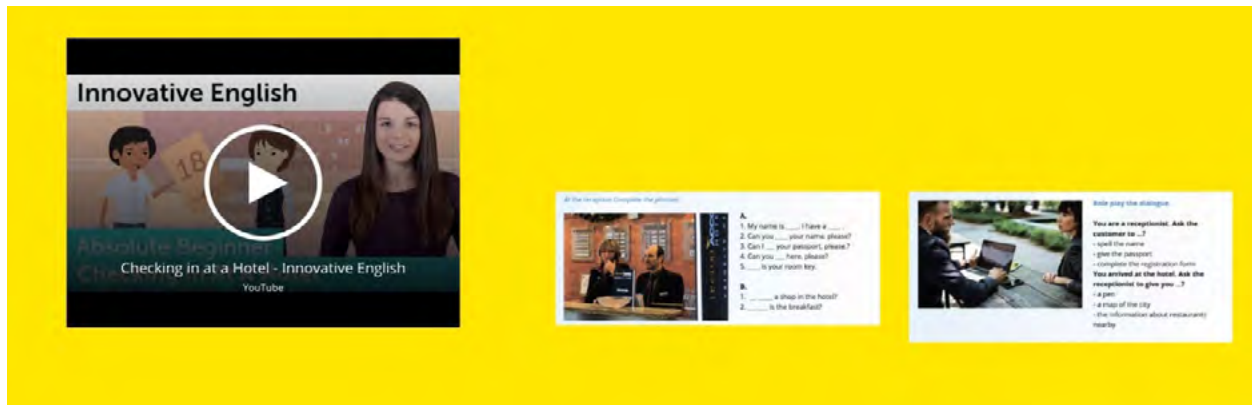

Рис. 4. Рецептивно-продуктивні вправи

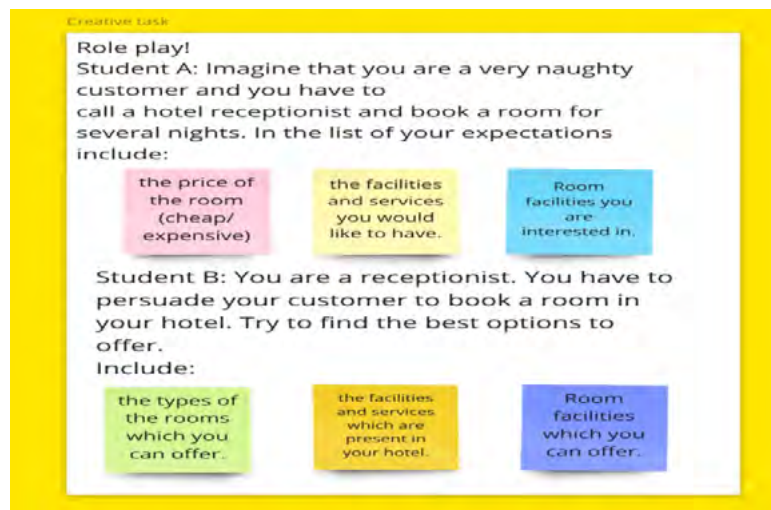

Рис. 5. Творчі вправи

потрібно розподілити вже готові лексичні одиниці на три колонки (“Types of accommodation”, “Facilities and services”, “Room facilities”).

Інтерактивний характер дошки перетворить цей вид завдання на захоплюючу гру, в якій школярі змагатимуться у швидкості виконання поставленого завдання. Фінальним акордом у процесі виконання такої вправи є побудова учнями власних реплік-відповідей, що базуються на використанні запропонованих лексичних опор для відображення преференції школярів у виборі житла та/чи зручностей. Можна навіть запропонувати учням записати своє речення на дошці.

На **першому** етапі, що передбачає оволодіння діалогічними едностаями, учням пропонуються репродуктивні умовно-комунікативні вправи, у ході виконання яких школярі вступають у мікродіалоги, задаючи одне одному запитання, що висвітлені на дошці (“What hotel would you like to stay in and why?”, “What should be there in the hotel?”) та відтреновуючи відповіді, що обираються з готового банку речень. Для полегшення завдання у пошуку відповідей для школярів зв’язок

між питаннями та банком відповідей можна проілюструвати за допомогою графічних ланцюжків.

На **другому** етапі відбувається оволодіння відносно завершеними мікродіалогами, з опорою на підстановчі таблиці, функціональні схеми або ж аудіо/відео– мікродіалоги-зразки, що передбачає виконання рецептивно-продуктивних вправ. Зважаючи на це, на дошці можна закріпити аудіофайл з короткими мікродіалогами, які учні доповнять на основі прослуханого файлу, а потім розіграють в ролях, використовуючи елементи драматизації та будуючи діалоги подібного характеру за поданим зразком.

Як бачимо, застосування онлайн-дошки на вказаному етапі виявляється надзвичайно зручним, оскільки дозволяє розмістити усі файли на одному просторі, що допоможе школярам зекономити час та сфокусувати увагу на виконанні поставленого завдання.

Третій етап можна назвати **творчо-креативним**, оскільки він асоціюється з вмінням вести діалоги різних типів, нагадуючи автентичну ситуацію спонтанного спілкування з використанням

виключно природних (карти, малюнки, білети), а не вербальних опор. У цьому аспекті онлайн-дошка може виступати схематичним орієнтиром, що скеровуватиме комунікативні кроки співрозмовників.

У нашій статті ми розглянули можливості онлайн-дошки Migo у розвитку навичок діалогічного мовлення. Однак, готуючись до уроку, учитель може на свій розсуд обрати або ту дошку, що має більше переваг, аніж недоліків, або ж функції якої якнайповніше відповідають поставленому освітньому завданню чи розвитку окресленої компетентності.

Висновки. Отже, активний перехід освіти до дистанційного навчання виявив необхідність

активного застосування у процесі роботи зі школярами засобів інноваційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Наразі відносно новим, але популярним видом ІКТ, яким послуговуються освітяни (у тому числі на уроках англійської мови), є онлайн-дошки. Наша розвідка виявила плюси та мінуси топ-10 онлайн дошок та на прикладі онлайн-дошки Migo продемонструвала особливості роботи з вказаним видом ІКТ в практиці розвитку навичок діалогічного мовлення учнів старшої ланки школи.

Перспективи подальших наукових досліджень вбачаємо в укладанні системи вправ для розвитку навичок писемного мовлення засобами онлайн дошок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієвська В.М., Олефіренко Н.В. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2010. № 2 (16). URL: <http://www.ime.edu-ua.net/em.html> (дата звернення: 20.01.2022).
2. Батуніна В.П. Мультимедійна презентація як сучасний засіб навчання. *Пошуки і знахідки. Серія: фізико-математичні науки*. Випуск 1, 2010. 150 с.
3. Буряк О. О., Саприкіна Т. Г. Значення веб-сайтів навчального закладу задля формування єдиного інформаційного освітнього простору. *Тенденції розвитку вищої освіти в Україні: європейський вектор: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Ялта (20-21 березня 2014 року)*. Ялта : РВНЗ КГУ, 2014. Ч. 1. С. 48-52.
4. Маковецька-Гудзь Ю.А. Мультимедійна презентація як спосіб спілкування з аудиторією. URL: <http://confesr.fl.kpi.ua/node/1248> (дата звернення: 14.12.21)
5. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт. 2002. 328 с.
6. Ніколаєску І.О. Сучасні освітні веб-сайти як засіб професійно-педагогічної самореалізації викладача системи післядипломної освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2016. Випуск 1 (38).
7. Полікарпова Ю.О. Презентація як активний метод навчання. *Культура народів Причорномор'я*. 2012. № 231. С. 159-162.
8. Рабинович Ф. М., Рогова Г. В. Сахарова Т. Е. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. Москва : Просвещение, 1991. 287 с.
9. Синькоп О. С. Методика інтерактивного навчання англійського писемного мовлення майбутніх фахівців з інформаційної безпеки з використанням комп'ютерних технологій: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / О. С. Синькоп ; Київ. нац. лінгв. ун-т. К., 2011. 23 с.
10. Скалкин В. Л. Обучение диалогической речи (на материале английского языка): пособие для учителей. Киев : Рад. Шк., 1989. 158 с.
11. Слободянюк І. Ю. Сайт викладача як сучасний комунікативний засіб у системі організації освітньої діяльності учнів. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 3. Фізика і математика у вищій і середній школі*. URL: <http://enpui.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/25311/6.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 1.02.2022)
12. Chau, T. Q. & Nguyen, T. H. A Theoretical Study on the Genuinely Effective Technology Application in English Language Teaching for Teachers and Students. *AsiaCALL Online Journal*. 2021. № 12(5), pp. 17-23.
13. Lin, Y., & Jou, M. Integrating Popular Web Applications In Classroom Learning Environments and Its Effects on Teaching, Student Learning Motivation, and Performance. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*. 2013. 12 (2). pp.157-165. Retrieved from: <http://eric.ed.gov/?id=EJ1015422> (Last access date: 4.02.2022).
14. Mohamed O. I. The Effectiveness of Internet and Mobile Applications in English Language Learning for Health Sciences' Students in a University in the United Arab Emirates. *Arab World English Journal*. 2021. № 12 (1). pp. 181-197. DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no1.13> (Last access date: 17.02.2022).

REFERENCES

1. Andriiivska V.M., Olefirenko N.V. Multymediini tekhnolohii u pochatkovii lantsi osvity [Multimedia technologies in primary school]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*. 2010. №2 (16). URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/228/214> (data zvernennia: 20.01.2022). [in Ukrainian].
2. Batunina V.P. Multymediina prezentatsiia yak suchasnyi zasib navchannia. [Multimedia presentation as a modern learning tool]. *Poshuky i znakhidky. Serii: fizyko-matematychni nauky*. 2010. Vyp. 1. 150 s. [in Ukrainian].
3. Buriak O. O., Saprykina T. H. Znachennia veb-saitiv navchalnoho zakladu zadlia formuvannia yedynoho informatsiinoho osvithnoho prostoru. [The importance of educational websites for the formation of a single information educational space].

Tendentsii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini: yevropeyskyi vektor: Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, Yalta (20–21 bereznia 2014 r.). Yalta : RVNZ KHU, 2014. Ch. 1. S. 48–52. [in Ukrainian].

4. Makovetska-Hudz Yu.A. Multymediina prezentatsiia yak sposib spilkuvannia z audytoriei. [Multimedia presentation as a way to communicate with the audience]. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1248> (data zvernennia: 14.12.21). [in Ukrainian].

5. Metodyka vykladannia inozemnykh mov u serednikh navchalnykh zakladakh [Methods of teaching foreign languages in secondary schools]: pidruchnyk / za red. S. Yu. Nikolaievoi. K. : Lenvit. 2002. 328 s. [in Ukrainian].

6. Nikolaiesku I.O. Suchasni osvitni veb-saity yak zasib profesiino-pedahohichnoi samorealizatsii vykladacha systemy pisladyplomnoi osvity. [Modern educational web-sites as means of professional and pedagogical self-realization of a teacher of postgraduate education]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: «Pedahohika. Sotsialna robota». 2016. Vyp. 1 (38). S. 190–193. [in Ukrainian].

7. Polikarpova Yu.O. Prezentatsiia yak aktyvnyi metod navchannia. [Presentation as an active learning method]. Kultura narodov Prychornomoria. 2012. № 231. S. 159–162. [in Ukrainian].

8. Rabinovich F. M., Rogova G. V. Saharova T. E. Metodika obucheniya inostrannym yazyikam v sredney shkole. [Methods of teaching foreign languages in secondary school]. M. : Prosveschenie, 1991. 287 s. [in Russian].

9. Skalkin V. L. Obuchenie dialogicheskoy rechi (na materiale angliyskogo yazyika): posobie dlya uchiteley. [Teaching dialogic speech (in the English language)]. K. : Rad. Shk., 1989. 158 s. [in Russian].

10. Slobodianiuk I. Yu. Sait vykladacha yak suchasnyi komunikatyvnyi zasib u systemi orhanizatsii osvitnoi diialnosti uchniv [Teacher's website as a modern mean of communication in the system of organization of educational activity]. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 3. Fyzyka i matematyka u vyshchii i serednii shkoli. 2018. Vyp. 20. S. 18–26. URL: <http://enpui.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/25311/6.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (data zvernennia: 1.02.2022). [in Ukrainian].

11. Synekop O. S. Metodyka interaktyvnoho navchannia anhliiskoho pysemnoho movlennia maibutnikh fakhivtsiv z informatsiinoi bezpeky z vykorystanniam kompiuternykh tekhnolohii [Methodology of Interactive Teaching English Writing with the Use of Information Technologies Future Information Security Specialists] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / O. S. Synekop ; Kyiv. nats. lnhv. un-t. K., 2011. 23 s. [in Ukrainian].

12. Chau, T. Q. & Nguyen, T. H. A Theoretical Study on the Genuinely Effective Technology Application in English Language Teaching for Teachers and Students. *AsiaCALL Online Journal*. 2021. № 12(5), pp. 17–23.

13. Lin, Y., & Jou, M. Integrating Popular Web Applications In Classroom Learning Environments and Its Effects on Teaching, Student Learning Motivation, and Performance. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*. 2013. 12 (2). pp.157–165. Retrieved from: <http://eric.ed.gov/?id=EJ1015422> (Last access date: 4.02.2022).

14. Mohamed O. I. The Effectiveness of Internet and Mobile Applications in English Language Learning for Health Sciences' Students in a University in the United Arab Emirates. *Arab World English Journal*. 2021. №12 (1). pp. 181–197. DOI: <https://dx.doi.org/10.24093/awej/vol12no1.13> (Last access date: 17.02.2022).